

Møte tirsdag den 29. januar 2008 kl. 10

President: Carl I. Hagen

Dagsorden (nr. 44):

1. Interpellasjon fra representanten Ine Marie Eriksen Søreide til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«I forbindelse med St.meld. nr. 20 (2004-2005) vedtok Stortinget enstemmig at de strukturelle forskningsprioriteringene fremover skal være internasjonalsisering, grunnforskning og forskningsbasert nyskaping og innovasjon. De tematiske satsingene skal være energi og miljø, hav, mat og helse. Teknologiplattformene skal være IKT, nye materialer og nanoteknologi, og bioteknologi. Det er viktig at disse prioriteringene ligger fast over tid, for å bidra til høy kvalitet på forskningen innenfor disse områdene. I Aftenposten 13. november 2007 uttaler derimot statsråden at hun ønsker en handlingsplan for forskning der klima, helse og velferd prioriteres. Dette står delvis i motstrid til prioriteringene i forskningsmeldingen.

Kan statsråden redegjøre for Regjeringens prioriteringer i forskningspolitikken?»

2. Forslag fra stortingsrepresentant Trond Helleland på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 17. januar 2008 (jf. Innst. O. nr. 26):

«Stortinget ber Regjeringen åpne for at departementet kan gi sitt samtykke til at bompenger som benyttes til drift av kollektivtrafikken innenfor en plan om et helhetlig og samordnet transportsystem som på forhånd har fått Stortingets tilslutning, kan kanaliseres direkte til et regionalt eller lokalt administrasjonsselskap.»

3. Forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 17. januar 2008 (jf. Innst. O. nr. 26):

«Stortinget ber Regjeringen straks legge frem sak om oppheving av vegtrafikkloven § 7a med omgående virkning.»

4. Forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 17. januar 2008 (jf. Innst. O. nr. 26):

«Stortinget ber Regjeringen straks legge frem sak om oppheving av vegloven § 27 og § 27A med omgående virkning.»

5. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Sverre Helland*

Presidenten: Vørde medrepresentantar!

Tidlegare stortingsrepresentant Sverre Helland døydde 31. desember 2007, 83 år gammal.

Helland vart fødd 18. september 1924 i Hamre i Hordaland. Han vart utdanna som elektromontør frå Bergen tekniske skole og arbeidde i mange år som elektroinstallatør i eige firma ved sida av gardsbruket i heimkommunen Lindås. Helland Elektro AS, som han var med på å starte,

vart etter kvart det største og leiande installasjonsselskapet i Nordhordland.

I 1969 vart Sverre Helland vald inn på Stortinget, der han sat i fire periodar. I si tid på Stortinget sat han i åtte år i industrikomiteen, seks år i finanskomiteen og dei to siste åra i justiskomiteen.

Sverre Helland hadde ein sterk identitet knytt til heimfylket og heimstaden gjennom heile sitt politiske liv.

«For meg er Oslo berre ein stad der eg arbeider, et og søv. Det er Eikangervåg som har vore heimstaden min i alle desse åra,» sa Helland til avisa Strilen då han i 1985 gjekk av som stortingsrepresentant etter 16 år på Stortinget. Men det var ikkje berre heimstaden Sverre Helland hadde omsut for. Det var mange kommunar og lokallag som fekk glede av besøk av stortingsmann Helland, som ein periode òg var nestformann i Senterpartiet. Han var ein ettertrakta føredragshaldar, både i politiske fora og i næringslivet.

Utbygging av Mongstad, stamvegen mellom Bergen og Sogn og Nordhordlandsbrua var nokre av dei lokale sakene som han brukte mykje tid på. I si tid som ordførar i Lindås var han ei av drivkreftene for å få fram areal til oljeraffineriet på Mongstad. Som stortingsrepresentant følgde han opp arbeidet for å få realisert desse planane. Helland hadde òg stort engasjement for nasjonal og internasjonal politikk. Han var ein fast og ihuga motstandar av EEC. Han markerte seg med skepsis til finansieringa av Folketrygdfondet, der han meinte at fondet i framtida ville verte altfor lite til å dekkje kostnadene. Både i denne og i andre saker markerte han seg som ein framsynt politikar med klare meiningar og ein sterk vilje.

Helland var godt likt og respektert i alle politiske leirar og mellom journalistane for å gje oppriktige svar og synspunkt. Olav Garvik si skildring i Bergens Tidende 3. januar i år gjev eit godt bilete av politikaren Sverre Helland:

«Ein seig og viljesterk stril som aldri tok taktiske omsyn. Sverre Helland stod alltid på det han meinte var rett, om han så vart ståande aleine.»

Då Sverre Helland forlét rikspolitikken og Stortinget i 1985, 61 år gamal, tok han fatt på ny utdanning innan elektrofaget for å vidareutdanne seg i høve krava til å leie ei elektrobedrift. Ein del år overtok han alt ansvaret for drifta, før han etter kvart overlét til sonen å drive familieselskapet vidare.

Vi er takksame for den betydelege samfunnsinnsatsen som Sverre Helland har lagt ned, og lyser fred over hans minne.

Stortingsrepresentantene påhørte stående presidentens minnetale.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for stortingets møte i dag og i morgen – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Solveig Horne. – Andre forslag foreligger ikke, og Solveig Horne anses enstemmig valgt som settepresident for dagens og morgendagens møter.

Sak nr. 1

Interpellasjon fra representanten Ine Marie Eriksen Søreide til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«I forbindelse med St.meld. nr. 20 (2004-2005) vedtok Stortinget enstemmig at de strukturelle forskningsprioriteringene fremover skal være internasjonalisering, grunnforskning og forskningsbasert nyskaping og innovasjon. De tematiske satsingene skal være energi og miljø, hav, mat og helse. Teknologiplattformene skal være IKT, nye materialer og nanoteknologi, og bioteknologi. Det er viktig at disse prioriteringene ligger fast over tid, for å bidra til høy kvalitet på forskningen innenfor disse områdene. I Aftenposten 13. november 2007 uttaler derimot statsråden at hun ønsker en handlingsplan for forskning der klima, helse og velferd prioriteres. Dette står delvis i motstrid til prioriteringene i forskningsmeldingen.

Kan statsråden redegjøre for Regjeringens prioriteringer i forskningspolitikken?»

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:07:24]: Stortinget vedtok enstemmig forskningsmeldinga Vilje til forskning våren 2005. Meldinga avløste den forrige forskningsmeldinga og gir føringer for hvilke forskningspolitiske satsinger som skal gjøres i perioden fram mot 2010.

De strukturelle og gjennomgående forskningsprioriteringene er internasjonalisering, grunnforskning og forskningsbasert nyskaping og innovasjon. Når det gjelder de tematiske satsingene, er de vedtatt til å være energi og miljø, hav, mat og helse. Teknologiplattformene er IKT, nye materialer og nanoteknologi, og bioteknologi. Utfordringen med slike prioriteringer er å ha tålmodighet nok til å la dem ligge fast over tid. I dette tilfellet skal de altså ligge fast fram til 2010 – minst.

Det vil til enhver tid komme krav om en sterkere satsing på områder som ikke er en del av den vedtatte strategien og de utpekte områdene. For å sikre at de pengene som brukes på forskning, blir best mulig anvendt, er det viktig å erkjenne at forskningsprioriteringene trenger langsiktighet og forutsigbarhet. Men det er også avgjørende at de økonomiske mål Stortinget har satt, nemlig at 3 pst. av BNP skal gå til forskning innen 2010, hvorav 1 pst. skal komme fra offentlige kilder, blir realisert.

I den sammenheng var det med en viss forundring jeg leste Aftenposten 13. november i fjor, der forsknings- og høyere utdanningsminister Tora Aasland kom med løfter om en handlingsplan der klima, helse og velferd prioriteres. Dette står dels i motstrid til prioriteringene i forskningsmeldinga, og det bidrar til usikkerhet rundt de strategiene som ligger til grunn i meldinga. I samme artikkel står det at handlingsplanen skal gjelde for 2009 og 2010 og samle forskningsinnsatsen i større grad om områdene klima og miljø, helse og velferd.

Det er lite som tyder på at det forskningspolitiske behovet i Norge dreier seg om å utarbeide nye handlingsplaner som til dels går på tvers av de vedtatte prioriteringene i forskningsmeldinga. Tvert imot har vi jo det verktøyet som vi trenger for å målrette de strukturelle og tematiske

forskningsprioriteringene. Det vi derimot ikke har, er tilstrekkelige bevilgninger til å gjennomføre de prioriteringene vi har satt, og til å nå målet om at 3 pst. av BNP skal gå til forskningsformål innen 2010. Det kommer jeg tilbake til.

Det er ikke grunnlag for å gi signaler om nye prioriteringer eller nedprioritering av vedtatte satsingsområder nå. Fokus i perioden fram mot 2010 må nå være å gjennomføre det Stortinget har vedtatt.

I tillegg til disse nye signalene fra forsknings- og høyere utdanningsministeren har Regjeringa innført en ny praksis for bruk av avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping. Fondet, som var ment å sikre langsiktige og stabile penger til forskningen, har i løpet av de to siste årene i praksis fått ødelagt sin funksjon. I stedet for at avkastningen brukes til å støtte opp om de langsiktige og strategiske satsingene, brukes den nå i stor grad til å betale for løpende driftsutgifter. Blant annet brukes en stor del av avkastningen i 2008, drøyt 1,1 milliarder kr, til å betale kontingenten i EUs sjuende rammeprogram for forskning og for 350 stipendiater. Representanter for regjeringspartiene hevder at dette også er forskning, og det er det sjølsagt. Problemet er bare at dette er utgifter som tidligere er blitt dekket over de ordinære budsjettpostene, som Regjeringa dermed har måttet finne penger til hvert år. Med den nye praksisen slipper Regjeringa å finne friske penger til forskning, fordi den tar av de langsiktige pengene som skulle gått til å støtte opp om de prioriteringene Stortinget vedtok gjennom forskningsmeldinga i 2005.

Derfor blir signalene fra forsknings- og høyere utdanningsministeren ekstra foruroligende for de forskningsmiljøene som nå satser i henhold til forskningsmeldinga. Vil prioriteringene endres? Vil den økonomiske satsingen være langsiktig nok? Eller kan vi forvente at målsettingene endres?

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen var i forrige uke på et utbytterikt besøk til Sverige. I møter med Utbildningsdepartementet drøftet vi bl.a. forskjeller og ulikheter mellom den norske og den svenske situasjonen på forskningsområdet. Kort oppsummert kan man si at det er mange likhetstrekk når det gjelder tanken om relativt langsiktige og strukturelle tematiske prioriteringer. I Sverige legges en såkalt forskningsproposisjon fram hvert fjerde år. De opererer i likhet med Norge ikke med flerårige forskningsbudsjetter, men forskningsproposisjonene representerer en klar forpliktelse som holder gjennom regjeringsskifter. Det var også meningen med den norske forskningsmeldinga fra 2005. Den ble enstemmig vedtatt, med unntak av at SV primært ønsket enda sterkere opptrapping av kapitalen i Forskningsfondet, en tallfestet opptrappingsplan for forskningsbevilgninger over statsbudsjettet og en øremerket milliard til vitenskapelig utstyr hvert år. Disse primærforslagene ser man ikke så mye til med SV i regjeringssposisjon.

Der Norge og Sverige karest skiller lag, er når det gjelder den private andelen av forskningsinnsatsen. Utfordringen i Sverige er sjølsagt den at de store firmaene som forsker mye, bl.a. innenfor legemiddelindustri og teknologi, ikke nødvendigvis blir i Sverige til evig tid.

Også i Sverige oppleves fra tid til annen utfordringen med at nye forskningsprioriteringer foreslås eller kreves. Da gjelder det å stå fast på de prioriteringene som er gjort, og ikke falle for fristelsen til å gi nye signaler – eller endatil foreslå en plan i planen. Fordi forskningsmiljøene er helt avhengige av å vite hva de har å forholde seg til over tid, må signalene også være entydige over tid. Hvis behovet ikke hadde vært der for en slik type langsiktighet og entydighet, hadde heller ikke Stortinget behøvd å lage forskningsmeldinger. Da kunne Stortinget vedtatt forskningsprioriteringene fra år til år. Det er en grunn til at vi ikke gjør det. Da bør de mål, satsinger og prioriteringer vi gjorde for perioden 2005–2010, få ligge fast.

For å få den offentlige andelen av forskningsinnsatsen opp til det vedtatte målet på 1 pst av BNP innen 2010 må de årlige forskningsbevilgningene økes med om lag 4 milliarder kr. Enkelte representanter for regjeringspartiene mener at hovedproblemet ikke er at staten ikke oppfyller sin andel, men at vi ikke når målet om 2 pst. privat forskningsandel av BNP.

Jeg er enig i at det er et problem at næringslivet ikke forsker mer, men det er – for det første – ingen unnskyldning for å la være å oppfylle statens andel av målsettingen at næringslivet ikke forsker mer. Tvert imot bør det være en målsetting for staten å gå foran med et godt eksempel og vise at forskningsprioriteringene og målsettingene er alvorlig ment. Hvis staten dropper sitt eget mål, er det klart at heller ikke næringslivet motiveres til å satse.

For det andre har Regjeringa i budsjettene fattet – etter min oppfatning – ukloke beslutninger, bl.a. om å kutte i skatteFUNN-ordningen, en ordning som faktisk bidrar til at næringslivet forsker mer, og som nettopp kom veldig godt ut i en evaluering foretatt av Statistisk sentralbyrå.

Norge har forutsetninger for forskningssatsing som andre land bare kan drømme om. Vi har penger, og vi har kloke hoder. Derfor syns jeg det er passivt av Regjeringa å vise til et raskt voksende BNP som en unnskyldning for ikke å innfri de målene vi satte oss for bare to og et halvt år siden. Tvert imot er det nettopp i veldig gode økonomiske tider vi har en ekstra stor handlefrihet til å prioritere det som er viktig.

Takket være de gode tidene, har Regjeringa 130 milliarder kr mer til fordeling i dag enn den forrige regjeringa hadde ved regjeringsskiftet i 2005. Det gir en eventyrlig mulighet. I stedet opplever universiteter og høyskoler, der mye av forskningsinnsatsen foregår, store kutt som går ut over både kvalitet og kvantitet i forskningen. Vi opplever også at det skapes usikkerhet om hvorvidt de enstemmig vedtatte målene i forskningsmeldinga står fast, og usikkerhet om størrelsen og innretningen på forskningsprioriteringene.

Prioritering handler om vilje. La meg gi et eksempel: Fra budsjettet for 2007 til budsjettet for 2008 øker de statlige bevilgningene til barnehager med 19,8 pst., eller drøyt 3,5 milliarder kr. Plutselig er ikke økninger av budsjettposter i milliardklassen et problem. Det bare skjer. Barnehagesatsing er viktig, og jeg skal ikke gjøre meg til talsmann for å satse mindre på barnehager. Men jeg syns det er påfallende at man ikke kan se den samme beslutsomheten

og viljen til satsing fra Regjeringas side når det gjelder investeringer for framtida. Hvis de offentlige forskningsbevilgningene kunne økt med bare 2 av de 3,5 milliardene som barnhagesatsingen øker med, ville situasjonen sett mye lysere ut.

Kombinasjonen av uklare signaler om hvilke faglige prioriteringer som skal gjelde, spørsmålet om hvorvidt kursen i forskningsmeldinga står fast eller ikke, uklarhet om og manglende innfrielse av den statlige andelen av det vedtatte forskningsmålet og endret bruk av Forskningsfondets avkastning gjør at det er naturlig å be statsråden om en redegjørelse for Regjeringas prioriteringer i forskningspolitikken.

Statsråd Tora Aasland [10:17:45]: Jeg er meget glad for spørsmålet fra representanten Ine Marie Eriksen Søreide. Hun reiser en viktig debatt om prioriteringene i forskningspolitikken. La meg med en gang slå fast at de forskningspolitiske prioriteringene som ble vedtatt av Stortinget i forbindelse med St.meld. nr. 20 for 2004-2005, ligger fast. Vi kunne for så vidt ha avsluttet diskusjonen der, men det vil jeg selvfølgelig ikke. Jeg er blitt utfordret på mange viktige punkter innenfor forskningspolitikken.

Jeg er enig med representanten Eriksen Søreide i at det er viktig at slike prioriteringer ligger fast over tid. Forskning er en aktivitet som er langsiktig av natur, og som krever god planleggingshorisont. Forskersamfunnet er derfor avhengig av at de forskningspolitiske prioriteringene ikke skifter i takt med politiske vinder.

Arbeidet med forskningsmeldingen gav en grundig drøfting av hvilke forskningsområder Norge bør prioritere i framtiden. Forskningsmeldingen slår også fast at de valgte prioriteringene er utformet på et overordnet nivå, og meldingen legger opp til å konkretisere prioriteringene nærmere i dialog med forskningsmiljøer, og med samfunns- og næringsliv.

Hvor langt en regjering går når det gjelder å konkretisere de ulike prioriteringene, og hvor omfattende satsingen blir på ulike felt, vil jo variere noe. Dette skyldes ikke bare ulike politiske preferanser, men at konkretisering og tydeliggjøring kan tvinge seg fram som følge av ny og oppdatert kunnskap. De siste årene har vi spesielt fått økt kunnskap om klimaendringene på kloden.

Etter at jeg tok over som forskningsminister, har jeg tatt til orde for særlig å styrke forskningen for å møte klimautfordringen, forskning for økt verdiskaping og forskning for økt velferd. Dette er områder som også er prioritert i forskningsmeldingen.

Forskningsmeldingen tar til orde for å styrke forskningen om energi og miljø. FNs klimapanel har nå med enda større sikkerhet slått fast at klimaendringene er menneskeskapte, og at vi raskt må redusere utslippene av klimagasser. Vi må kartlegge klimaendringene, finne gode løsninger for CO₂-håndtering og utvikle teknologier og systemer for fornybar og klimavennlig energi. Norge har naturressurser, kompetansemiljøer, bedrifter og samfunnsmessige forutsetninger som kan bidra vesentlig til å løse disse kunnskapsutfordringene. Det er behov for en langsiktig og kraftig forskningsinnsats for å muliggjøre en omlegging

til et samfunn i bedre økologisk balanse, både i Norge og globalt. Det er derfor gledelig, og jeg regner med at jeg deler den gleden med Eriksen Søreide, at regjering og opposisjon gjennom klimaforliket er enige om å satse på forskning på ny og fornybar energi allerede i år, hvor 70 mill. kr bevilges i 2008, og i 2009 blir det en økt satsing på totalt 300 mill. kr. Innen 2010 skal de samlede offentlige bidragene til forskning på fornybar energi være på minimum 600 mill. kr. I tillegg til dette er det jo andre tiltak i forliket, f.eks. en opptrappingsplan for klimaforskning.

Dette er noe som jeg synes har kommet i stand på en veldig fin måte gjennom en felles satsing mellom regjering og opposisjon. Det ligger jo også i klimaforliket at det skal være en egen plan for anvendelsen av akkurat disse pengene til forskning på alternativ energi.

Det offentlige kan ikke løse kunnskapsutfordringene knyttet til klimaendringene alene. Her er det, som også Eriksen Søreide var inne på, veldig viktig at bedriftene og næringslivet, små og store bedrifter, innenfor sin sektor og på sin måte bidrar til å utvikle løsninger som er med på å skaffe oss et mer klimavennlig samfunn.

Generelt vil det å utvikle og ta i bruk ny kunnskap være avgjørende for omstillingsevnen vår og for muligheten til å øke verdiskapingen i norsk økonomi i framtiden. Gjennom økt forskningsinnsats kan vi sikre et velferdssamfunn også for de framtidige generasjoner. Dette er i tråd med forskningsmeldingen, hvor forskningsbasert innovasjon og nyskaping er en gjennomgående prioritering. For å utvikle et mer kunnskapsbasert næringsliv i Norge er det helt nødvendig å styrke den næringsrettede forskningen, slik at næringslivet stimuleres til å øke sin egen innovasjonsaktivitet. Regjeringen mener at det offentlige bør stimulere og støtte opp under næringslivets forskningsinvesteringer, og vil i år legge fram en stortingsmelding om innovasjon, som viser hvordan dette arbeidet kan styrkes.

Norge har en meget konkurransedyktig økonomi, selv om næringslivet forsker mindre enn i land det er naturlig å sammenligne seg med. Forklaringene på dette er mange, men én som trekkes fram, er måten vi har organisert vårt samfunn på. Den nordiske samfunnsmodellen er bl.a. tuffet på høy sosial og økonomisk trygghet, en godt utviklet offentlig sektor, små sosiale forskjeller og gode offentlige velferdsordninger. For å opprettholde og styrke den nordiske samfunnsmodellen er det nødvendig med forskning for økt velferd, for sosial utjevning og for et mer inkluderende samfunn. Økt forskningsinnsats skal bidra til å gi det enkelte mennesket et bedre liv, og sørge for at vi har et demokratisk arbeidsliv, hvor flest mulig har kunnskap og kompetanse. Dette er i tråd med forskningsmeldingen, som slår fast:

«Mer kunnskap og forskningsinnsats må til for å bidra til å forstå og løse sentrale samfunnsutfordringer som økt verdiskaping, videreutvikling av det norske velferdssamfunnet, demokratisk deltakelse, rettferdig fordeling og en langsiktig bærekraftig utvikling.»

For å understøtte og realisere forskning rettet mot de tre områdene jeg har trukket fram, er det også nødvendig med en systematisk styrking av vår felles kunnskapsbase. Grunnleggende kunnskap, tilstrekkelig antall forskere og

oppdatert vitenskapelig utstyr er både forutsetninger og virkemidler for å løse de kunnskapsutfordringene vi står overfor.

Grunnleggende forskning med vekt på realfag er en gjennomgående prioritering i forskningsmeldingen. En rekke fagevalueringer og søknadene til ordningen med sentre for fremragende forskning har vist at Norge har mange gode og enkelte verdensledende grunnforskningsmiljøer. Samtidig påpekes det at kvaliteten er for varierende, og at det er uutnyttede potensial på mange felt. Skal vi være ledende internasjonalt, er vi altså nødt til å satse enda mer på grunnforskning enn i dag. Forskningsrådets såkalte porteføljeanalyse har også vist at den grunnleggende, langsiktige forskningen må styrkes innenfor flere felt.

Norge har et særlig behov for å styrke grunnforskning innenfor matematisk- naturvitenskapelige og teknologiske fag. For å øke forskningsinnsatsen og møte de store kunnskapsutfordringene i næringsliv, academia og offentlig sektor er vi også avhengige av tilstrekkelig antall forskere. Denne regjeringen satser kraftig på rekruttering og har opprettet 700 nye stipendiatstillinger i statsbudsjettene for 2006 og 2008. Regjeringen vil i år legge fram en stortingsmelding om rekruttering, som bl.a. drøfter framtidig behov for rekruttering til norsk forskning, og som også vil ha i seg en del viktige virkemidler for å stimulere til enda bedre rekruttering.

De globale utfordringene vi står overfor, kan vi ikke løse alene. Globale utfordringer krever både internasjonalt og bilateralt samarbeid. Deltakelse i EUs 7. ramme-program har vært en meget viktig prioritet for denne regjeringen og er en oppfølging av forskningsmeldingens gjennomgående prioritering av internasjonalt samarbeid. I tillegg har vi styrket samarbeidet med en rekke prioriterte land. Vi har også valgt å gå tungt inn i Det internasjonale polaråret, hvor mellom 50 000 og 100 000 forskere og teknikere fra 60 nasjoner deltar.

Det at man i noen sammenhenger vektlegger enkelte forskningsområder, betyr selvsagt ikke at alt annet er glemt eller nedprioritert. Heldigvis er både forskningen selv og debatten om forskning samfunnsrelevant, fordi den gjenspeiler en dynamisk og kunnskapssøkende samfunnsutvikling.

Mitt behov for å trekke fram enkelte forskningsområder skyldes også retningen den forskningspolitiske debatten har tatt de siste årene. Svært mye av debatten har handlet om nettopp det som også representanten Eriksen Søreide var inne på, avstanden til 3-prosentmålet for forskningsinnsatsen. Det er selvsagt et vesentlig spørsmål, og det har vi debattert her i Stortinget tidligere. Men det bør ikke være det eneste vi diskuterer. Vi må også ha en debatt om hvilke utfordringer vi skal ta tak i, og hvilke områder som må styrkes. Som ny forskningsminister har jeg oppfordret til en mer nyansert og saksorientert debatt. Jeg har prøvd å fylle rollen som forskningsminister ved at jeg også ser en samordningsutfordring internt i Regjeringen, en samordning av de statsrådene som har et forskningsansvar, og at jeg som forskningsminister har et samordnende ansvar for den helhetlige forskningen som Regjeringen gjennom

ulike departementer bidrar til. Jeg har også en løpende, god kontakt med Norges forskningsråd, som er en meget viktig hjelper i dette arbeidet.

Jeg håper at denne interpellasjonen kan være starten på en konstruktiv debatt om de forskningspolitiske prioriteringene.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:27:55]: Jeg takker statsråden for svaret. Det var interessant å merke seg at statsråden, slik som jeg tolker det, nå også ønsker en litt fornyet debatt med hensyn til hvilke områder man trenger å styrke.

Jeg tror at vi, uansett hvordan vi vrir og vender på denne debatten, blir nødt til å ha klart for oss at de prioriteringene som ligger i forskningsmeldinga, også ligger fast ut perioden. Så kan man gjerne ta en diskusjon om hvilke av de områdene som ligger fast, som trenger en ekstra styrking. Men det må ikke bli slik at vi i tida fram mot 2010 lar oss friste av stadig nye områder som isolert sett kunne kreve både god og langsiktig forskning, men som vil komme i veien for eller fortrenge områder som man allerede har vedtatt å satse på. Det er også det forskningsmiljøene har lagt opp til, nemlig en tro på en langsiktig satsing, både økonomisk og faglig.

Statsråden nevner at ett av områdene er grunnforskning med vekt på realfag. Det er helt riktig. Da er det for meg litt underlig hva slags prioriteringer Regjeringa gjør på det feltet økonomisk sett, for det er jo helt riktig at det i statsbudsjettet for 2008 bevilges penger til 350 nye stipendiatstillinger, etter at det ikke var bevilget penger til en eneste stipendiat i budsjettet for 2007. To tredjedeler av de stipendiatstillingene er øremerket MNT-fag – altså rett inn i realfagsdiskusjonen – og det er bra. Problemet er bare at de stipendiatstillingene er ikke engang halvveis finansiert. Det vil igjen si at det blir problemer og utfordringer når det gjelder både kvaliteten og veiledningskapasiteten ved institusjonene. Ikke minst blir det problemer for mange institusjoner å fylle stipendiatstillingene godt nok.

Så vil jeg bare knytte en kommentar til diskusjonen om økonomi og avstanden til 3-prosentmålet. Det er jo ikke mer enn to og et halvt år siden vi vedtok målet. Det har ikke skjedd noe dramatisk i norsk økonomi siden da, i den forstand at vi har omtrent den samme næringsstrukturen som vi hadde, og den kommer vi til å ha fram mot 2010. Vi har omtrent de samme gode økonomiske tidene som vi hadde, selv om de nå er enda litt bedre enn det vi kanskje kunne forutse. Men det gir jo egentlig bare et ekstra incitament til å satse mer. Derfor er det nokså ubegripelig hvorfor den nåværende regjeringa startet sin regjeringperiode med f.eks. å kutte 25 milliarder kr i den planlagte økningen i Forskningsfondet – penger som altså skulle gi en god start for forskningsmeldinga, og en god start for de prioriteringene – tematisk og på andre måter – som lå i forskningsmeldinga.

Jeg er glad for en fornyet diskusjon om forskningspolitikk. Jeg tror ikke vi kan diskutere dette ofte nok, og det er også viktig for forskningsmiljøene at det de holder på med, står på den politiske dagsordenen. Men: Det er forskjell på å gi helt nye signaler og nye priorite-

ringer og å styrke de prioriteringene som allerede ligger der.

Statsråd Tora Aasland [10:31:19]: Jeg trodde jeg presiserte i mitt innlegg at jeg selvsagt ikke finner på nye forskningsområder, men tvert imot understreker og framhever noen av dem som allerede ligger i forskningsmeldinga – forskningsområder som har fått en fornyet interesse og engasjement, hvor kunnskapsbehovet er avdekket som ganske stort. Jeg nevnte spesielt forskning omkring fornybar energi innenfor klimasatsingen. Jeg tror ikke vi er uenige om det, og jeg føler en stor forpliktelse til lojalt å følge opp det viktige arbeidet som ligger i Stortingets vedtakelse av forskningsmeldinga.

Det er interessant det Eriksen Søreide sier om andre land. Vi kan vel muligens tenke oss at vi i Norge har en forskningsmelding f.eks. hvert fjerde år, og at vi da gir Stortinget en mulighet til å diskutere et fornyet grunnlag. Jeg lover ikke noe om det her og nå, men foreløpig er det den vi har, som gjelder. Men det er viktig for meg og for Stortinget å tenke på hvilke gode muligheter og anledninger vi har til å diskutere de viktige forskningspolitiske utfordringene.

Når det gjelder diskusjonen om forhold mellom mål – som er et krevende mål, som jeg har sagt flere ganger – og ressursinnsats, er det viktig for meg å framheve at jeg, sammen med min kollega nærings- og handelsministeren, har tatt initiativ til å legge til rette for at også næringslivet skal være med på å tilfredsstille og yte sin del fram mot dette krevende målet. For meg er det viktig å tenke slik at staten må gjøre sitt ved å øke så mye vi kan. Fra i fjor til i år er forskningsinnsatsen økt med 1,2 milliarder kr. Vi må ikke glemme det i all diskusjon om prosenter, men næringslivets innsats kunne vært mye større. Vi har tatt initiativ, og kommer til å ta initiativ, til å diskutere med relevante næringslivsaktører og prøve å få til en åpen drøfting av virkemidler i forhold til mål, også når det gjelder næringslivets FoU-innsats. Regjeringen ønsker med dette å drøfte hva som vil være gode og realistiske ambisjoner for vårt næringslivs forskningsinnsats, og hvilken rolle næringslivet kan spille i dialog og samspill med myndighetene.

Jeg ser dette med samordning av forskningsinnsatsen internt i Regjeringen, god kontakt med Forskningsrådet og den innsatsen vi tross alt har klart å gjøre, både gjennom stipendiattildeling og gjennom økning i Forskningsfondet, som nå er på 66 milliarder kr, som viktige bidrag til å styrke norsk forskning. Debatten trenger vi hele tiden, og jeg er særdeles glad for at Stortinget engasjerer seg i denne saken.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [10:34:33]: I likhet med forskningsministeren er jeg glad for at representanten Eriksen Søreide tar opp en viktig debatt om forskningsprioriteringen. Hun tar utgangspunkt i en uttalelse i Aftenposten der statsråden sier at hun ønsker seg en handlingsplan for forskning der klima, helse og velferd prioriteres. Som vi har hørt, oppfatter representanten Eriksen Søreide at den uttalelsen del-

vis står i motstrid til prioriteringene i forskningsmeldingen.

Jeg deler ikke denne oppfatningen av statsrådets uttalelser. Jeg oppfatter den mer som en konkretisering av prioriteringene som er lagt i forskningsmeldingen. Verden har gått videre siden forskningsmeldingen ble vedtatt, og vi har opplevd en kraftig klimadebatt, som selvfølgelig vil prege også det vi ønsker oss av nye forskningsprosjekter. Jeg synes imidlertid at statsråden er svært tydelig på at nettopp forskning på energi og miljø er svært sentralt i klimaforskningen. Dette er helt i samsvar med vedtaket i forbindelse med forskningsmeldingen.

I 2007 sluttet vi oss til EUs 7. rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter. Dette er verdens største internasjonale forskningssamarbeid, med en økonomisk ramme på 400 milliarder kr. Vår kontingent i perioden fram til 2013 vil være på ca. 9,3 milliarder kr. Ved å delta i dette programmet vil Norge styrke kvaliteten på egen forskning, få impulser til innovasjon og verdiskaping samt få et samarbeid med andre for å møte globale kunnskapsutfordringer på viktige områder.

Statsrådets prioriteringer er også de samme som er vedtatt som hovedsatsingsområder i dette programmet. Helse vil være et sentralt tema, som det også er i vedtaket i forskningsmeldingen. Forskning innen både nanoteknologi og bioteknologi vil være sentralt for å bygge opp under de helseutfordringene vi har.

Selv om jeg oppfatter statsrådets budskap som mer i tråd med forskningsmeldingen enn det representanten Eriksen Søreide gjør, så reises det en viktig debatt om hvordan vi prioriterer innen forskningen, og hvem vi involverer i prioriteringsdebatten. Det reises også et spørsmål, synes jeg, om hvordan vi presenterer våre prioriteringer slik at de blir forstått i de miljøene som driver forskning, slik at de kan føle seg trygge på at forskningsmålene ligger fast over tid. Forskningsrådet har i høringer her i Stortinget gitt uttrykk for at de skulle ønske seg en mer helhetlig oversikt over de politiske prioriteringene, i og med at forskningsprioriteringene og ressursene ligger i flere departementer. Det er vanskelig å få oversikt over om de prioriteringene en har diskutert og spilt inn i forkant av et budsjett, er fulgt opp. Det er derfor positivt når statsråden sier at hun er opptatt av å få fram en mer helhetlig plan over de prioriteringene Regjeringen samlet gjør i forhold til forskningen. Det vil bidra til å konkretisere de forskningspolitiske prioriteringene, og vil gjøre dialogen lettere med både Forskningsrådet og alle andre som er opptatt av temaet. Jeg støtter derfor statsråden i den tanken, og ser fram til at en plan kommer på plass. En slik plan vil også kunne gjøre det lettere å samordne forskningsinnsatsen på flere områder.

Vi har mange utfordringer på forskningsområdet. En av de største utfordringene er rekruttering av nye forskere. Dette gjelder ikke bare med hensyn til å rekruttere et tilstrekkelig antall nye forskere, like mye gjelder det å få rekruttert forskere innenfor de områdene vi prioriterer, og med en kvalitet som gjør at vi når de forskningspolitiske målene vi har satt oss. Det hjelper lite med vedtak i Stortinget om vi ikke har mennesker med

den rette kompetansen til å omsette vedtakene våre i handling.

Jeg vil derfor benytte anledningen til atter en gang å gi uttrykk for at jeg ser fram til stortingsmeldingen om forskerrekruttering, som statsråden har varslet. Det blir en viktig debatt med tanke på hva vi ønsker å oppnå av forskningspolitiske målsettinger framover.

Åse M. Schmidt (FrP) [10:39:20]: Det finnes noen områder hvor vi som politikere må heve blikket litt høyere enn vanlig. Dette gjelder i høyeste grad forskning. Dette med langsiktighet, dette med å kunne ha en rød tråd i det en gjør, det ikke å skape usikkerhet om hvor vi skal og når vi skal nå disse målene, er veldig viktig, selv om vi selvfølgelig skal være fleksible. Jeg vet at mange har tatt til orde for nettopp den langsiktigheten i forskning, og at det kanskje burde ha kommet på plass en fireårsbudsjettering på en del områder. Jeg tror forskning er nettopp et slikt område.

Interpellanten reiser viktige spørsmål i forhold til prioriteringer. Vi har jo i tidligere debatter diskutert evnen til å nå målet om 3 pst. av bruttonasjonalprodukt til forskning innen 2010. Vi har diskutert Forskningsfondets innsjoner, og vi har diskutert mangelen på ressurser.

Det er jo slik at skal vi lykkes i Norge, må vi faktisk i langt større grad prioritere forskning, men også utvikling, innovasjon og – for ikke å si – kommersialisering. Internasjonalisering ble nevnt, og det skulle være en av prioriteringene. Men vi ser faktisk at vi sakker akterut. Andre land har i mye større grad forskning i fokus. Andre land som vi konkurrerer med, har i mye større grad innovasjon i fokus. Og skal Norge klare dette i framtiden, er vi nødt til å stå sammen.

Vi må få til en økt motivering av studentene til å studere i utlandet. Våre studenter må ut, ikke minst for å se Norge utenifra. Det er viktig at vi legger til rette for dette. Likeledes må vi legge til rette for økt tilgang på dyktige forskere til Norge. Også her ser vi at Regjeringen ikke er så tydelig som vi hadde ønsket. Vi ser at andre land kaprer de kloke hodene.

Videre håper Fremskrittspartiet på at Regjeringen ser viktigheten av å styrke samarbeidet mellom de nordiske landene når det gjelder både forskning og innovasjon. Det ble nevnt her av interpellanten at vi var på komiteereise til Sverige i forrige uke. Et av temaene som vi debatterte, var faktisk dette med å ha en økt utveksling av informasjon og et tettere samarbeid mellom de nordiske landene, nettopp for å være tiltrekkende som en base for å lage et fagmiljø for land utenfor Norden. 25 millioner innbyggere er faktisk litt annerledes enn 4,5 millioner, som det er i Norge når vi står alene. Derfor må vi få til dette samarbeidet mye bedre enn det det har vært til nå. Det vil også kunne styrke tiltrekningskraften og utvekslingen av så vel nordiske studenter og forskere, som forskere fra land utenfor Norden.

Samarbeidet mellom instituttene og næringslivet må i langt større grad komme i fokus. Dette er også blitt nevnt nå både i statsrådets innlegg og i interpellantens innlegg. Det blir så lett bare å si dette på talerstolen når vi debat-

terer en interpellasjon slik som i dag, men det må faktisk være noe mer enn tomme ord. Her må vi legge inn en litt tettere dialog med næringslivet. På høringen vår i forrige uke var også et av hovedbudskapene fra dem som var på høringen, at instituttene og næringslivet kan gå hånd i hånd. Det nytter ikke å produsere en hel haug som ingen vil ha. Dette må også få prioritet. Vi så i Sverige at det også var et hovedområde for å lykkes.

Kvalitet i forskning ble nevnt. Det er lite greit å forske hvis ikke kvaliteten er til stede.

Når det gjelder mange av de ordene som er blitt nevnt i dag, må vi – og når jeg sier vi, er det ikke bare Fremskrittspartiet, det gjelder alle partier – løfte blikket og komme høyere opp, for å se Norge i det internasjonale perspektivet. Alle partiene har i fellesskap et ansvar for å løfte forskning og utvikling opp på det nivået det fortjener.

Interpellanten Ine Marie Eriksen Søreides tilsvaret til statsråden var at det ikke har skjedd noe på to og et halvt år. Det å kunne nå 3 pst.-målet innen 2010, ligger fast. Jeg vet at statsråden for ikke så lenge siden her i denne sal nevnte at det lå fast. Jeg skulle kanskje ønske at det var litt tydeligere føringer på hvordan vi skal nå dette målet. Nå er det ikke direkte det som interpellanten ville ha svar på i dag, men jeg ønsker kanskje at statsråden nevner hvordan vi skal nå dette innen 2010.

Så til slutt: Vi i Fremskrittspartiet ønsker å fortsette å prioritere dette i våre budsjetter, og da gjenstår det egentlig bare å se om Regjeringen vil prioritere dette i sine budsjetter.

Lena Jensen (SV) [10:44:23]: Representanten Eriksen Søreide trekker opp en veldig viktig debatt om forskning og om forskningsprioriteringer. Dette er en viktig debatt. Det er viktig, som statsråden også har understreket, at forskningsmeldingens mål ligger til grunn i det som Regjeringen gjør innenfor forskningspolitikken. Det er viktig at vi har klare visjoner og klare mål i forhold til hva vi ønsker å oppnå, at vi viser forutsigbarhet, og at vi viser langsiktighet i de målene som vi ønsker å ha. Det er også viktig at vi får en samordning av forskningen. Når statsråden har varslet noen strategiske planer på enkelte områder, ønsker jeg dette veldig velkommen.

Hvis vi ser litt tilbake på tidligere meldinger – bl.a. den meldingen som kom forut for denne meldingen – var det slik at i løpet av den perioden man hadde etter at den meldingen kom, var det noen områder som ikke var prioritert, som kom veldig høyt opp. Ett eksempel på dette er nanoteknologi. Det er jo ingen av oss her i salen i dag som vil si at vi beklager at nanoteknologien har fått så stor plass, og at man har brukt penger på dette. Det viser seg faktisk at samfunnet utvikler seg, og at vi er i endring. Derfor er jeg veldig glad for at statsråden er aktiv på dette området.

FNs klimapanel kom med en orkan av en melding for en liten tid tilbake, der de viser til at klimaendringene er menneskeskapte, og at det bare er vi som kan gjøre noe for å endre dette. Det de kan slå fast med 100 pst. sikkerhet, er at FN's klimapanel har tatt feil tidligere. Endringene har gått mye raskere enn det de trodde. Vi må også huske at bakgrunnen for de slutningene som klimapanelet kommer

til, er et konservativt anslag. Dette er et felles multiplum, og veldig mange mener at de utfordringene vi står overfor, er enda større enn det vi tror i dag.

Fredsprisen i år gikk – helt riktig også – til FN's klimapanel og Al Gore. Vi må gjøre noe nå før det er for sent. Det er viktig. Derfor er jeg veldig glad for at statsråden har satt klimaet enda lenger fram på dagsordenen enn det forskningsmeldingen gjorde i utgangspunktet. Vi er nødt til å kartlegge klimaendringene. Vi er nødt til å kartlegge havbunnen på en bedre måte enn det vi gjør. Vi er nødt til å se på fuglene våre. Vi er nødt til å bruke mer midler for å se på hva som skjer med Golfstrømmen i forhold til klimaendringene. Vi er nødt til å utvikle teknologi og systemer når det gjelder fornybar energi. Vi er nødt til å satse på hav-vindmøller. Og vi har veldig dårlig tid.

Klimaforliket på Stortinget er en veldig god start på dette. Det viser vei og nye mål, og konkrete mål, i forhold til å forplikte Stortinget til en opptrappingsplan. 70 mill. kr kommer nå i år. I 2009 er man sikre på at i hvert fall 300 mill. kr vil ligge inne i budsjettet, og i 2010 skal man ha en ytterligere opptrapping til i hvert fall 900 mill. kr. Satsingen er også veldig konsis i forhold til hav-vindmøller. Et veldig viktig prinsipp i dette forliket er at man skal bruke like mye til klimaforskning i framtiden som man bruker til petroleumsforskning. Dette med forutsigbarhet på dette feltet, og det at vi ønsker å satse på en opptrappingsplan, er utrolig viktig. Jeg ser fram til at statsråden kommer med en strategisk plan på dette området. Den vil jeg ønske veldig, veldig velkommen.

Statsråden var også inne på at for å kunne få en forutsigbar og god forskning er vi nødt til å rekruttere, og vi er nødt til å ha en forutsigbarhet i forhold til rekrutteringen. Denne regjeringen har fått opp 700 stipendiatstillinger, og i denne forskningsmeldingen er vi nødt til å legge en god og klar strategi med hensyn til både rekruttering og at vi kan få de unge til å ville velge forskeryrket – for det trenger vi.

På NHO-konferansen i år varslet næringslivet – og de kom med veldig tydelige signaler om det – at de ønsket å forplikte seg og komme med mer midler til utstyr. Dette er et veldig godt og viktig signal som viser at denne regjeringen faktisk jobber tett opp mot næringslivet. For å sikre en overgang fra rå oljekoekonomi til en grønn kunnskapsøkonomi er vi nødt til å satse på forskning.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:49:33]: Tittelen på forskningsmeldingen var: Vilje til forskning. Når vi hører på Regjeringens representanter her i dag, høres det absolutt ut som at den viljen er til stede. Men det er jo slik som statsminister Stoltenberg ganske ofte sa i starten – vi hører det ikke så ofte nå lenger: «Mål oss ikke på det vi sier, men mål oss på det vi faktisk gjør.»

Så viljen til å prioritere forskning er kanskje ikke så sterk som det den burde være. Det blir ofte vist til at en gir mer penger fra år til år til forskning, at kurvene går rett vei, og at det går oppover også under denne regjeringen. Men det var jo det vi i forbindelse med stortingsmeldingen Vilje til forskning var enige om at de skulle gjøre. Det er jo slik nå at for hvert år som går, er vi ett år nærmere en

gassfri og oljefri nasjon. Det betyr, mine venner, at vi er nødt til å ha en mye større satsing, et mye større fokus, og vi må virkelig tørre å prioritere. Det burde være slik at alle hvileskjær og manglende opprettinger av disse burde vært unngått. Kristelig Folkepartis ambisjon er å gjøre som hallingen Bøkko gjorde i verdenscupen i helgen, stå han helt ut – og så vinne. Vi har ikke tenkt å ta en nederlandsk vri og la være å stille opp.

Så til det interpellanten tar opp, om det i tillegg er endringer i strukturelle eller tematiske temaer, eventuelt teknologisatsinger. Etter å ha sittet én periode i daværende familie-, kultur- og administrasjonskomiteen ser jeg hvorfor statsråden f.eks. også har nevnt velferd som et eget satsingsområde, i hvert fall hvis det kan forstås dit hen at det ikke bare er velferdsordningenes nivå det fokuseres på. Innen felt som f.eks. barnevern mangler vi vesentlig kompetanse for å se på årsak og virkning og metodebruk, om vi gjør de riktige tingene for de mest sårbare barna. Samtidig ser jeg at det å ha stadige endringer i strategier overhodet ikke er til det gode. Vi trenger langsiktighet når vi skal satse på forskning, og det gjelder enten det er snakk om de økonomiske utfordringene, de strukturelle eller de tematiske prioriteringene.

Det er jo ikke slik når det gjelder forskning at vi kan si: klar, ferdig, forsk! – og så si: stopp! Det er en mye lengre og seigere materie å få i gang, og det handler om å stå. Jeg skal gi et sitat:

«Disse medlemmer viser til at mangel på forpliktende økonomisk opptrappingsplan var en svakhet ved forskningsmeldingen som ble behandlet i 2000. I tillegg til at en opptrappingsplan vil virke som et press inn mot den årlige budsjettbehandlingen, vil en plan også kunne gi de tunge forskningsmiljøene bedre planleggingsmuligheter.»

Dette var SVs ord i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 20 for 2004-2005 i Innst. S. nr. 232 for 2004-2005.

Det er klart at vi er glade for at det nå kommer signaler om dialog og åpenhet overfor næringslivet om hvordan deres innsats kan styrkes. Jeg tror alle i denne sal er enige om at vi virkelig trenger næringslivet på banen for å få dette til. Hvis jeg i den sammenheng kan tillate meg å gi et lite råd: Denne regjeringens håndtering av f.eks. SkatteFUNN-ordningen er ikke å gi gode signaler til næringslivet. Vi har fått mange tilbakemeldinger på at ordningen fungerer. Å kutte i den, før den er evaluert, er noe annet enn å gi gode signaler til næringslivet om at vi ønsker dem på banen. Evalueringen som nå har kommet, har gitt oss gode svar. Den sier at med noen endringer vil dette kunne bli en ganske god ordning, og vi bør satse på å gjøre den enda bedre.

Det er klart at vi skulle ønske oss mer forskning om det meste. Vi hørte representanten Lena Jensen si at vi er nødt til, vi er nødt til, vi er nødt til – hun hadde ønsker for mange temaer. Men jeg tenker at det er viktig for en liten nasjon som Norge å tørre å prioritere, og dermed også konsentrere fagmiljø, så vi får kvalitet på det vi leverer. Det er viktig med stayerevne. Forskning er en langsiktig affære, og myndighetene bør ikke endre mål og priorite-

ringer uten at det er vel begrunnet og drøftet. Det betyr at en eventuell endring av prioriteringer og mål, det være seg de tematiske, de strukturelle eller de teologiske – ikke de teologiske, men de teknologiske, president, her var Kristelig Folkeparti-representanten i meg litt høyt framme – så må de ikke endres gjennom verken uttalelser eller interpellasjoner. Det bør gjøres i drøftinger med forskningsmiljøene og i ettertenksomhet omkring de endrede behov som samfunnet har, og det bør forankres godt her i Stortinget.

Inger S. Enger (Sp) [10:55:09]: Det er viktig å snakke om forskningsprioriteringer, slik representanten Eriksen Søreide har gitt oss mulighet til i dag.

Som interpellanten refererer til, har et samla storting definert prioriteringene for forskningspolitikken. Intensjonen med og betydninga av dette er å gi sektoren styringssignal og forutsigbarhet i et lengre perspektiv enn det årlige budsjettvedtak gir. Det er veldig viktig innen et politikkområde som dette, der flere instanser er ansvarlige for at måla skal følges opp.

Etter å ha hørt statsrådets svar i dag, oppfatter jeg ingen direkte motstrid mellom synspunktene interpellanten Eriksen Søreide framfører, det som ligger i Regjeringas oppfølging av forskningsmeldinga, og det statsråden har sagt i dag.

De temaene forskningsmeldinga vektlegger, er nettopp disse temaene som statsråden nevnte, og som Regjeringa følger opp. Slik jeg oppfatter det, vil en handlingsplan for klima, helse og velferd ikke være å inkorporere noen nye temaer, men være en oppfølging av de tidligere vedtatte prioriteringene.

Jeg tenker at det store og viktige klimaforliket mellom de fleste politiske partiene på Stortinget i denne sammenheng understreker at klimaforskning er viktig. Det maner faktisk til forsterka forskningsinnsats. Når energi og miljø er nevnt i forskningsmeldinga, er jo dette ulike sider av samme sak. Det er, som alle veit, åpenbare og utallige linker mellom klima, energi og miljø. Det er derfor nødvendig med forskning og utvikling på teknologisida med tanke på god CO₂-håndtering. Dessuten er det mye ugjørt når det gjelder fornybar energi, for å nevne noe.

Etter min oppfatning er dette helt i tråd med forskningsmeldinga og Stortingets intensjon. Det er viktig at forskningspolitikken er tydelig på tematikk og overordnede prioriteringer, men i en konkret oppfølging må hovedprioriteringene brytes ned i forhold til behov og relevans.

Som statsråden nevnte i innlegget sitt, er det viktig at forskningspolitiske prioriteringer ikke skifter i takt med de politiske vindene. Jeg støtter at det er vesentlig. Apropos vind: FN's klimapanel har kommet med flere rapporter, den siste i 2007. Den rapporten underbygger og forsterker resultatene fra tidligere rapporter. At det skjer en oppvarming av klimasystemet, er hevet over tvil. I en rapport fra 2001 sies det at det kan bli opptil 5,8 grader varmere i løpet av dette århundret. I den siste rapporten viser det mest pessimistiske utviklingsløpet at det faktisk kan bli opp til 6,4 grader varmere, havnivået vil sannsynligvis stige, osv. Jeg bare nevner disse eksemplene for å vise at vi trenger klimaforskning av høy kvalitet, og det haster.

Nå har jeg brukt mye av tida mi på klima. Jeg tenker at klima er det viktigste temaet vi kan snakke om når det gjelder alle verdens utfordringer. Når representanten Eriksen Søreide i interpellasjonen også nevner andre tema, som helse–velferd kontra helse–mat, som det står i forskningsmeldinga, er det beslektta temaer som går over i hverandre, og som utgjør en helhet – hvor altså klima, etter mine begreper, kommer på toppen.

Forskning koster. Det er viktig å strekke seg. Det er viktig at næringslivet i større grad er opptatt av forskning og bruker penger på det. Som tidligere nevnt i denne debatten, har kirke-, utdannings- og forskningskomiteen akkurat kommet hjem fra en studiereise i Sverige. Den var svært interessant og relevant i forhold til de temaer vi er opptatt av her. På forskningsområdet har de i Sverige vært svært så dyktige. De hadde på et tidspunkt brukt 4,2 pst. av BNP til forskning. Dette har i stor grad skjedd takket være næringslivet. Slik jeg oppfattet det, går prosentandelen nå nedover, og Forsker-Sverige er bekymra for kriser i industrien og oppkjøp av bedrifter. Dette vil kunne rukke ved beløpa som brukes til forskning. Det kan være greit at vi har med denne tankegangen, sjøl om det ikke akkurat har vært noe problem at det norske næringslivet har tatt for store løft. Dersom vi skal lære noe av Sverige i denne sammenhengen, er nok det at næringsliv og stat må dra lasset sammen.

Det er bra med debatt om forskning og prioriteringer, men det er uheldig dersom debatten gir et feilaktig inntrykk, som kan bidra til motsatt effekt enn den langsiktigheten og forutsigbarheten som forskningspolitikken er avhengig av. Vi ønsker vel alle at forskningspolitikken skal være samstemt fra Stortinget.

Odd Einar Dørum (V) [11:00:12]: Det Venstre oppfatter at interpellanten stiller spørsmål om både på parlamentarisk og folkelig norsk, er om Regjeringen egentlig er i ferd med å skaffe seg en plan innenfor planen fordi det har vært skrint med penger. Jeg oppfatter at statsråden sier at planen, altså forskningsmeldinga, ligger fast, slik at spørsmålet om det er en reserveplan, om det er en plan B, oppfatter jeg som gravlagt, i den forstand at plan A, forskningsmeldinga, ligger der.

Jeg er også enig med statsråden i at forskningsmeldinga, med alle sine virkemidler, selvfølgelig ikke forhindrer at de satsingsområdene som er der, spisses både mot fornybar energi og mot klimautfordringene. Tvert imot kan man si at klimaforliket som er inngått, gjør at man på noen punkter kan komme i nærheten av noen av ambisjonene i forskningsmeldinga.

Så er det slik på det området – og jeg har lyst til å si det – at den forskningsmeldinga vi har, skal strekke seg mot 2010. Når det gjelder klimaet, vet vi at et møte i København i 2009 er en viktig milepæl – da er man helt nødt til å se på hvordan det står til med den kunnskap man har, i forhold til de målene man har satt seg. Jeg synes det er grunn til å si det.

Det som virkelig bekymrer Venstre, er hva slags langsiktighet, hva slags forutsigbarhet man har når det gjelder forskning – for jeg oppfatter at det er det som er statsrå-

dens hensikt. Uavhengig av den debatten vi har om rammer – jeg skal la den debatten ligge nå – er hva som skjer med det som er helt avgjørende for forutsigbarheten og langsiktigheten, nemlig frihetsmarginene du har innenfor de økonomiske rammene. La oss ta dem i tur og orden og starte i næringslivet.

Vi starter med SkatteFUNN-ordningen, som den sittende regjering – riktignok før statsråden tiltrådte den, men hun er medlem av Regjeringen – strammer inn, byråkratiserer. Så har vi heldigvis ganske nylig fått en gjennomgang av SSB, som sier at ordningen med SkatteFUNN er svært bra, den fungerer, den gir gode resultater. Da er Venstres budskap i denne salen at man får ta konsekvensen av det. Og i valget mellom det å lage en tilskuddsordning uten noe tak, som på finansdepartementalt norsk også er en måte å skape en binding på over lang sikt, sier man at alternativet er å bygge på skatteincentiver, skattestimulanter. Venstres råd er å gå tilbake til det når vi har fått en så tung og skikkelig evaluering som vi har fått fra SSB. Det er en måte å gjenskape forutsigbarhet og langsiktighet på i innsatsen for viktige deler av næringslivet, spesielt de små og mellomstore bedriftene.

Når det så gjelder Regjeringens egne virkemidler, var jo fondet i og for seg et stortingsforsøk, et politisk forsøk på å skape en langsiktig binding i økonomien. Det er klart at når man på indre bane i Regjeringen opplever at avkastningen av fondet rett og slett brukes til løpende utgifter, betyr det at den langsiktige bindingen for å skape frihetsmarginer, for å tenke nytt og tenke strategisk, innsnevres vesentlig. Det å gjenerobre handlefrihet for avkastning av fondet er ganske viktig for å skape langsiktighet og forutsigbarhet i forskning.

Når det gjelder Forskningsrådet, skal det være rådgivende for Regjeringen, og Forskningsrådets råd er i inneværende budsjett – som statsråden har arvet, men likevel er forpliktet av – stort sett ikke fulgt. I tillegg er Forskningsrådet satt under nitid detaljadministrasjon ved at det er utsatt for detaljerte instruksjoner. Da er det jo ingen frihetsmarginer igjen. Når Forskningsrådets budsjett på toppen av det er krympet, er man til de grader satt under detaljstyring av en administrasjon som bryter med ethvert forsøk på å tenke langsiktig – langsiktighet er noe som jeg oppfatter er interpellantens hensikt – og jeg oppfatter at statsråden har vilje, men så er det evnen og leveringsmuligheten som er det neste punktet.

På samme måte er det slik at kutt i basisbevilgningene til norske universiteter og høyskoler også rammer langsiktigheten i den forstand at man får pinefulle diskusjoner om hvorvidt man skal kutte på kvaliteten i undervisningen – vi har en svær sak nå om kvalitetsreformen i høyere utdanning – og forskningen.

Tar vi så en visitt til det nabolandet vi besøkte, Sverige, er det mulig at det er en «gysare» i noen sammenhenger å vite at svenskene faktisk har en fireårig budsjettproposisjon – en proposisjon – og i mitt språk betyr en proposisjon noe som er mer enn en melding. De har altså en proposisjon som går på noen viktige satsingsområder i svensk politikk, som ligger der som en kjerne, og som absolutt alle som driver med forskning, kan forholde seg til.

Jeg vil si det slik at det å gjenerobre handlefrihet for Forskningsrådet, for avkastning av Forskningsfondet, gjeninnføre SkatteFUNN og styrke basis, er å gjøre noe av det som jeg også oppfatter er interpellantens hensikt, nemlig å skape langsiktighet og forutsigbarhet innenfor områdene. Det er dette som er de formidable utfordringene som statsråden står overfor. Venstre er sterkt for at disse frihetsmarginene skal være der, og vi mener også at vi skal ta lærdom av dem som på utvalgte områder skjønner at budsjetter må strekke seg over mer enn ett år, være flerårige, slik som også Fremskrittspartiets representant tok opp her i dag.

Randi Sollie Denstad (Sp) [11:05:40]: Forskning er grunnleggende viktig for at Norge som nasjon også skal ha noe å leve av i framtida når olje- og gassladeren tar slutt. Senterpartiet er opptatt av verdiskaping i hele landet, og det er forskning som er grunnleggende for å få til økt nyskaping og alternative næringer. Vi har store utfordringer knyttet til framtida med hensyn til videre verdiskaping. Denne verdiskapingen må skje i harmoni med miljøet og bidra til en bedre fordeling, både nasjonalt og internasjonalt.

Jeg er glad for at Regjeringen har satt seg ambisiøse mål og er bevisst på hvilken betydning forskningen har. Men det er ikke bare for næringsutvikling og verdiskaping forskning er viktig. Klimautslippene og trusselen mot miljøet viser at satsing på miljørettet forskning er rett vei å gå og vil være en viktig brikke for å redusere klimautslippene verden over. At forskningsministeren framhever miljø og klima som viktige områder for Regjeringen, er derfor svært gledelig, både for klimaet og for næringsutvikling på nye områder, og er i tråd med det som et samlet storting gikk inn for i forskningsmeldingen. Regjeringen følger opp forskning på energi og legger stor vekt på ny og fornybar energi. Det er av betydning for miljøet, ikke minst for å sikre ren energi til både befolkningen og industrien.

Vi er et lite land med store naturressurser. Vi har et ansvar for å forvalte ressursene på en best mulig måte, slik at vi skaper verdier, og slik at neste generasjon kan ta del i denne ressursrikdommen. For en liten nasjon med en befolkning som har et høyt kunnskapsnivå, er det avgjørende at vi tar vare på denne verdien og utnytter den som et fortrinn i konkurransen med andre land. For å kunne hevde seg i verdenstoppen må Norge som forskningsnasjon forske på og videreutvikle kompetansen på områder der vi har særlige fortrinn – for å utnytte ressurser og kompetanse effektivt og utløse et maksimalt verdiskapingspotensial.

Jeg var deltaker på Lerchendalkonferansen i Trondheim for et par uker siden. Der var det mange som var tydelige på at vi ikke kan forske for forskningens skyld, men at vi må tørre å spisse kompetansen på noen utvalgte områder for dermed å kunne bli best på noen av dem. Vi må tørre å prioritere noen områder framfor andre. Det er en fornuftig strategi om vi skal hevde oss i konkurransen med andre.

I tillegg til en styrket satsing på forskning og en særskilt satsing på utvalgte områder er det viktig at vi også har

strategier som øker forskningsinnsatsen og dermed oppnår våre ambisiøse mål. Regjeringen har lagt vekt på at i tillegg til det offentlige bidraget må også det private næringslivet forske mer. Vi må oppmuntre til kompetanseutvikling og innovasjon i næringslivet. For Senterpartiet er det viktig at det skjer med både de store og de mindre bedriftene. I dag skjer det for lite forskning i små og mellomstore bedrifter. Senterpartiet er opptatt av å finne løsninger her, slik at også den typen bedrifter kan ta del i kunnskapsutvikling og nyskaping på prioriterte forskningsområder.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [11:09:45]: Først vil jeg få lov til å takke for debatten. Jeg synes det har vært en god og til dels opplysende debatt. Det er viktig at vi fortsetter å debattere forskningspolitikk og forskningsprioriteringer, for det blir ikke mindre viktig i årene som kommer.

Allikevel vil jeg knytte noen kommentarer til noe av det som er blitt sagt. Grunnen til at jeg reiste interpellasjonen, er rett og slett de signalene som har blitt gitt over tid, og som jeg synes har sprikt veldig – både om 3 pst.-målet nås, hvilke tematiske satsinger vi skal ha, og om det som ligger i forskningsmeldinga, står fast. I det hele tatt har de signalene, som har vært sprikende, blitt underbygd av forskningsbudsjettet fra Regjeringa, som ikke har vært i stand til å bidra til å nå de målene vi har satt i forskningsmeldinga.

For eksempel er det flere som har vært inne på SkatteFUNN-ordningen, som jeg mener er en ordning som må settes tilbake i sin opprinnelige stand og gjerne styrkes utover det. I tillegg har vi vært inne på diskusjonen om bruken av avkastningen fra Forskningsfondet, som også er et veldig viktig redskap for å sikre langsiktighet og forutsigbarhet i forskningen.

Representanten Lena Jensen mente at det som skjedde på NHOs årskonferanse, var et signal om at Regjeringa jobber tett med næringslivet. Vel, det som kom fram der, var tvert imot et krav til Regjeringa om å bevilge 20 milliarder kr over ti år til vitenskapelig utstyr. Det var jo ikke et klapp på skulderen til Regjeringa fordi man hadde bevilget nok penger til vitenskapelig utstyr. Så virkelighetsoppfatningen er nok noe forskjellig. Det er helt åpenbart at vi i Norge har mange store, kostnadskrevende satsinger både på vitenskapelig utstyr og innenfor de prioriterte områdene. Det kommer til å kreve ganske mye av oss.

Regjeringa måles i dag ikke mot tidligere forskningsmeldinger eller tidligere regjeringer, men den måles på den forskningsmeldinga som er tverrpolitisk vedtatt av Stortinget, og som vi har en forpliktelse til å innfri. Framtidige generasjoner vil måle vår innsats på hva vi gjorde da vi hadde det største økonomiske handlingsrommet, hva vi gjorde da mulighetene til å investere for framtida var størst. Hvis vi i den perioden lar være å gjøre de tingene som sikrer verdiskaping i framtida, som sikrer velferd for framtidige generasjoner, ja, da har vi sviktet vårt oppdrag. Det er nå vi har sjansen, det er nå vi skal gjøre det, og det er nå Regjeringa er nødt til å innfri de målene og de prioriteringene som ligger i forskningsmeldinga.

Statsråd Tora Aasland [11:12:51]: Jeg takker også for debatten, og vil nå til slutt ta opp noen av de viktige utfordringene som flere av debattantene har vært inne på, først og fremst langsiktigheten, som bl.a. representanten Dørum var innom, og flere andre også.

Vi har en helt spesiell utfordring her i Norge. Vi er litt annerledes enn både Sverige og Danmark, som begge er land som har klart å legge noen mer langsiktige budsjettføringer på viktige satsingsområder. Slik er ikke det norske systemet. Vi har en budsjettpraksis som går fra det ene året til det andre, og det er en utfordring for krevende områder, som f.eks. forskning, å få tilpasset det til de årlige budsjettene.

Jeg er klar over både forskjellene og for så vidt fordelene ved å kunne ha litt mer langsiktighet i forskningsplanleggingen, og det er en av grunnene til at jeg synes det er viktig å tenke planer. Det beste ville selvfølgelig vært om man hadde klart å få forpliktende planer, slik at forskningsmiljøene hadde den forutsigbarheten. Der vet jeg vi har en utfordring, og flere har pekt på det. Det er selvfølgelig et spørsmål jeg synes det er meget viktig å jobbe med.

Det jeg var inne på tidligere om handlefrihet, ikke minst for Forskningsrådet, er at man nå gjennom en egen statsråd for forskning i større grad kan samordne Regjeringens egen forskningsinnsats gjennom de forskjellige departementene. Det tror jeg vil være en fordel nettopp for Forskningsrådet, som ellers forholder seg til mange ulike statsråder. Det vil de selvfølgelig gjøre også i framtiden, men det er en fordel å få en samordning av dette sett med Regjeringens øyne, slik at Regjeringen kan følge opp de viktige prioriteringene som nå ligger til grunn i den vedtatte forskningsmeldingen. For å få dette til på en best mulig måte innenfor de rammene man til enhver tid har, tror jeg samspillet internt i Regjeringen og mellom Regjeringen og Forskningsrådet vil være med på å øke handlefriheten.

Spørsmålet som da stadig kommer opp, er: Hvordan skal vi klare å nå målene? Vi har ambisiøse mål. Jeg har sagt litt om nødvendig samspill med næringslivet, som representerer en meget viktig del av dette, og jeg vil også benytte denne anledningen til å si at det tross alt har vært en økning i de siste tre budsjettene på 3,5 milliarder kr til forskning. Vi håper å kunne stimulere næringslivet enda mer når det gjelder å være med på den viktige satsingen vi må ha framover. For å nå alle gode mål for både stat og næringsliv trenger vi altså mer konkrete planer – i tillegg til mål – og det er vel hovedbegrunnelsen for at jeg synes det er fornuftig å legge planer på disse områdene.

Presidenten: Debatten i sak nr. 1 er dermed over.

Fordi både interpellanten og statsråden snakker om en tidligere melding som er «vedtatt», vil presidenten gjøre oppmerksom på at meldinger ikke vedtas. De vedlegges protokollen. Eventuelle vedtak fremmes i en innstilling og voteres over i Stortinget. Det voteres ikke over stortingsmeldinger, og derfor er det feilaktig å gi inntrykk av at en melding er vedtatt.

Sak nr. 2

Forslag fra stortingsrepresentant Trond Helleland på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 17. januar 2008 (jf. Innst. O. nr. 26):

«Stortinget ber Regjeringen åpne for at departementet kan gi sitt samtykke til at bompenger som benyttes til drift av kollektivtrafikken innenfor en plan om et helhetlig og samordnet transportsystem som på forhånd har fått Stortingets tilslutning, kan kanaliseres direkte til et regionalt eller lokalt administrasjonsselskap.»

Øyvind Halleraker (H) [11:17:00]: Slik debatten i denne saken utviklet seg i Odelstinget, er vi av den oppfatning at dette forslaget egner seg bedre som et oversendelsesforslag.

Jeg vil derfor anmode om at forslaget omgjøres til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se nedenfor)

Sak nr. 3

Forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 17. januar 2008 (jf. Innst. O. nr. 26):

«Stortinget ber Regjeringen straks legge frem sak om oppheving av vegtrafikkloven § 7a med omgående virkning.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1848)

Sak nr. 4

Forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 17. januar 2008 (jf. Innst. O. nr. 26):

«Stortinget ber Regjeringen straks legge frem sak om oppheving av vegloven § 27 og § 27A med omgående virkning.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1848)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget går til votering i sakene på dagens kart.

I sak nr. 1 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Det blir votert over forslag fra stortingsrepresentant Trond Helleland på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets

møte 17. januar 2008. Dette forslaget er omgjort til et oversendelsesforslag og lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å åpne for at departementet kan gi sitt samtykke til at bompenger som benyttes til drift av kollektivtrafikken innenfor en plan om et helhetlig og samordnet transportsystem som på forhånd har fått Stortingets tilslutning, kan kanaliseres direkte til et regionalt eller lokalt administrasjonsselskap.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 17. januar 2008. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen straks legge frem sak om oppheving av vegtrafikkloven § 7a med omgående virkning.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 68 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 11.25.31)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 17. januar 2008. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen straks legge frem sak om oppheving av vegloven § 27 og § 27A med omgående virkning.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 11.26.02)

Sak nr. 5

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.27.
